

De Probatis|| Sanctorvm|| Historiis

Partim|| Ex Tomis Aloysii Lipoma-||ni, Doctissimi Episcopi, Partim Etiam||
Ex Egregiis Manuscriptis Codicibus, Qvarvm permultæ antehàc nunquàm
in lucem prodière

Complectens Sanctos Mensivm Novembris Et Decembris

Surius, Laurentius

Coloniae Agrippinae, 1576-

VD16 S 10263

Vita S. Cuniberti Episcopi Coloniensis.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77423](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77423)

fideliter & præsentis vitæ valida quæ pro statu & integritate eius perpetiebatur, iam infortunia, & vt se à peste hæretica per omnia caueret apostasiæ commenta.

Postquam autem vir Deo charus & cælicis amicus ciuibus iam omnium dolorum cumulamenta expertus est, id est confusionem expulsiõnis, scandalum falsitatis, iniquam protractiõnem carceris, discissionem sacerdotalis insultationis, iniquam acrimoniam, nuditatis contumeliam, improborum multicolorem blasphemiam, exilij solitudinem, soliti honoris effugacissimam absentiam, & multa alia quæ piget enarrare, percursoque iam viriliter agonis fidei stadio, totis ad cælum exultantibus conatibus puris luminibus compellere coepit Dominum, dicens: Domine Iesu Christe pastor fidelium æternæ, tu scis quæ pro te, & propter fidem inenarrabilis nominis tui vsque in horam hanc perpeffus sum, ne permittas me amplius elongari abs te. Si autem me volueris carne exarcinari, & peruenire ad te, oues tuas, quas mihi ad prouidendum commisisti, de quibus admodum suspensus sum, cuiusnam comendo, tu Rex clementissime, qui tui preciosi sanguinis aspersione de manibus inimici eas dignatus es emancipare, per gloriosa merita præcipui Apostoli tui Petri Domini & magistri mei, ab omni semper diabolica incurfione tui clypei nomine misericorditer defendere dignare. Sicque preciosis Christi confessor, martyrique probatissimus Martinus, vmbone veræ fidei circumdatus, in expugnabili lacerto, omnem antiqui peccatoris armaturam deuicit: & ipse vt miles inuictissimus æterni Regis castris verè reportauit vexillum victoriæ.

Et re vera bonum certamen certauit, gloriosissime cursum consummavit, fidem Deo deuotus seruauit, ad vltimum reddita est ei corona iustitiæ, quando de manu Domini brauium est assequutus felicitatis æternæ. Migravit autem beatissimus Papa Martinus, martyrique Christi præcelsus, de præsentis vitæ angustijs ad Dominum, die sextæ decimæ mensis Nouembris, fide & spiritu sancto plenus, & angelorum manibus lætus deportatus est Abrahæ sinibus. Positus est autem in tumulis sanctorum Cherfonitarum ciuitatis extra murum quasi stadio vno, charus & dignus Deo, & preciosissimis odoramentis sepultus est, angelicis canentibus choris, atque hunc hymnum alternantibus: Beatus quæ elegisti & assumpsisti Domine. Est autem gloriosum eius sepulcrum: vbi pro sanctitatis eius magnitudine tumulatus est in monasterio perpetuæ virginis Mariæ matris Domini nostri Iesu Christi, quod magnifico constat decore ornatum. Ibi quippè eius inclyta merita exrunct, & nunc, & quando cælum voluetur, cælestium beneficiorum euidentissima declarant indicia. Quia vt verum fatear, omnia humanorum corporum incommoda ibi frequenter inueniunt optatæ salutis certissima medicamenta. Aegri diuersi infirmitatis pristinam adipiscuntur sospitatem, cæci illuminantur, paralytici agglutinantur, surdi auditum, muti se gaudent percipere loquelam, arreptitij & energumeni promerentur à maligno manfore liberari, nullusque miser inuenitur, quem de suo mausoleo mæstum redire patiatur. Cuius nos precibus gloriosis Christus Deus ac Dominus noster, qui cum elegit, assumpsit, & in perpetui paradisi delicijs cum cælgenis collocauit, corroboret nos in veræ fidei soliditate, quam ille ad liquidum intellexit, constantissima assertione docuit, & pro qua ad mortem vsque certauit, vt mereamur præmium consequi quod promissit: Qui cum Deo patre & spiritu sancto viuit, & gloriatur Deus, per omnia secula seculorum, Amen.

VITA SANCTI CVNIBERTI EPISCOPI COLONIENSIS ET CONFESSORIS, VT HABETVR IN ANTIQVIS MANVS CRIPTIIS EXEMPLARIBVS. AVTHORIS NOMEN INCERTVM EST, SED HISTORIA FIDEM MERETVR.

LORIOSAM sancti Cuniberti memoriam pijs venerari affectibus, & magnis frequenter extollere laudibus, cum decentissimum, tum saluberrimum esse, nemo ferè qui nesciat. De luminaribus illis maximis erat, quæ super candelabrum posita, per totam mundi latitudinem circumferebant ignem, quem ipsa veritas & lux mundi Christus Iesus, in terram mittere venerat. Hic adhuc puer, sinistrum ramum Pythagoricæ literæ, prius omnino per animi virtutem satagebat effugere, quam ad eiusdem biuium per ætatem corporis posset ascendere.

Cap. 25. Catalogus dolorum passionis eius.

Oratio eius sub mortè.

*munimine

Cap. 26. 2. Tim. 4.

Felix obitus eius apud Cherfonam Lyciæ. *for. 12. Sepultura eius. Psal. 64.

Miracula ad sepulcrum eius.

URIVS
G...
H...
RVIII
5

Nouèb. 12. Cap. 1.

Luc. 12.

Cc dere.

- Crallo ^{pa-} dere. Nam dum pater eius, Crallo nomine, clarus prouincia Mosellensis indigena, puerum elegantem, etiam in primis infantiae rudimentis aptum virtutibus, Dagoberto magno Francorum Regi nutriendum simul & prouehendum, ille datus familiaritate regia, commendasset, ipse mirum in modum non tantum ab illicitis omnibus, ut id aetatis puero natura praeualuit: verum etiam multoties à licitis quibuscumque, vitam liberam, & quasi solitariam duxit, imitatus videlicet maternae pietatis ingenium, quod ab ipsis cunabulis simul cum infantia lacte sedulo potans confueuerat. Haec igitur omnipotentis Dei famula, nomine Regina, sic maritali deuotione seruiebat arbitrio, ut se tamen corde fidelissimo totam Christi manciparet imperio, non discrepans ab illo religiosissimo beatae Annae vel voto, vel proposito, quae post impetratum à Domino, & promissum eundem Domino filium, veridica scripturae voce dicitur, quia vultus eius non sit amplius in diuersa mutatus. Quae enim infixum in coepta religione, usque ad finem cursus debiti, etiam inter ipsa matrimonij iura seruabat animum, recte dicitur, quod non in diuersa mutauerit vultum. In diuersum enim declinat, qui de via, id est, veritatis rectitudine in quolibet latu exorbitat. Hinc de vaccis quoque, arcam Domini plausro nouo super portam ducentibus, & propter clausos domi vitulos suos materno affectu gementibus, legitur: Ibant vaccae in directum per viam, & non declinabant ad dexteram, neque ad sinistram, sicut per Ezechielem de sanctis animalibus dicitur: Vnum quodque ante faciem suam gradiebatur: non reuertebantur, cum incederent. Quod ipsum de se apertius praedicator egregius: Quae retrò, inquit, oblitus, & ad ea quae ante sunt, extensus, sequor ad palmam supernae vocationis in Christo.
- Cap. 2.** Hoc itaque modo beati Cuniberti mater, fixum in amore Dei animum supernis adherere desiderijs fecit, & edocta per spiritum, aequo iustitiae libramine cuique dedit, mundo utique satisfaciens per necessariam dispensationem, creaturae suo placens per promptissimam cordis deuotionem: Pignus tamen sibi dulcissimum magis deputat Ecclesiasticae religionis officio, quam terreni Regis obsequio. De cuius vita & studio, non est opus interim plura reuoluere. Quid enim egerit, quod uero studio erga cultum Dei defudauerit, testatur populus ciuium Mosellensium, qui & corpus eius venerabiliter in ecclesia conditum seruat, cuiusdemque patrocinia semper experendo, & saepe promerendo frequentat.
- Cap. 3.** Puer autem Deo deditus, in regali palatio scholae virtutum vigilabat, & subiectus Regi quasi praecellenti, Dominum timebat, Regem honorificabat, ac se spontanea necessitate constringens, ut quo difficilius laborandum esse videret in deputato sibi opere, eo delectabilius & efficacius illud praeter ceteris suis coamulis sustineret arripere. Lux enim in illo diuinae pietatis emicuit, & velut aduocatum atque statutum in medio paruulum, Euangelicum exemplum, immò delectabile spectaculum, omnibus dedit. Erat nanque mansuetus & patiens, ac in omni honestate, utilitate & probitate docilis, gloria quidem, non tamen inani & ventosa, excitatus ad obedientiae studia. Nam magistra & gubernatrix hoc intus egit gratia, ut forsitan edocendo ad imposita ministeria puero non laboraret praecceptoris instantia: iamque capacissimum inhabitantis Dei vasculum, plus etiam sibi studio humilitatis assuebat, quam vel magisterio vel exemplo didicerat. Nanque non contentus regis solummodo & maioribus iuxta personae suae congruentiam, deferuire, in tantam saepe vilitatem semetipsum detrudere conabatur, ut etiam seruorum vice calcementa detrahere soleret, atque mundare: dupla nimirum simplicitate Deo acceptabilis, cui illum & puerilis aetatis naturalis puritas, & virilis ingenij voluntaria pietas commendabat.
- Cap. 4.** Quum ergo ab hoc primo exercitij gradu, vellet illum Dominus ad altiora virtutum incrementa conscendere, reuelare dignatus est Regi, quati apud ipsum merito puerilis illa simplicitas haberetur. Quadam denique nocte, dum per uigilam in lecto quiesceret, vidit subito locum illum, ubi sanctus puero foris gratia membrata fessa composuit, magnifico lumine resplendere, eodemque penè signo futuram pueri facta notari, quo Saulum contigit de caelo vocari. Sicut enim ibi immutatio dexteræ excelsi cum increpatione & tremendi luminis immisione facta est: ita hic electio diuina, blandientis luminis signo monstrata est. Vtrunque tamen lux illa missa caelitibus admonuit, ut & Aegyptias tenebras disicerent, & per Israeliticam mansuetudinem repromissam supernae hereditatis gloriam ducatu veræ lucis quærere noluissent. Manè itaque facto, Rex de visione sollicitus, & miraculi nouitate perterritus, requiritur.

requirit, quis in eodem loco, ubi splendorem desuper viderat radiantem, per noctis silentia quiescisset. Intellexit enim, quod tale prælagium magnum aliquid prodidisset. Cui quum apparitores suggererent, Cunibertum ibi puerum dormiuisset, quod & ipsum prius, ipsius diligenter intendentem industriam, non latebat, apprehensum eum illico non de turba seorsum, sed coram cunctis, qui aderant, solito familiaritatis alloquutus est, & adoptatum sibi in filij locum, amplexu dulcissimo exoscularus est, pronuncians quod verè Deus in illo fuerit, quem tanta luminis manifestatione clarificare dignatus sit. Erat enim ipse quoque religionis amator, fide catholicus, & ad omne opus bonum in Christi dilectione paratus: quod, dum mundus voluitur, apud Ecclesias regni Francorum celebri proculdubio sermone feretur.

Dagobertus rex Cunibertum puerum quanti fecerit.

Dagoberti regis encomium.

Cap. 5.

Ex in processu temporis beatus Cunibertus apprimè literis eruditus, ascensionibus primùm in corde dispositis, profectu quotidiano cucurrit: mox Ecclesiasticos per ordinem ascendendo gradus, coactus quidem renitente vi humilitatis, dignissimus tamen obtinuit: quos & excellentibus illustravit meritis, & congruentibus adornare curavit obsequijs. Itaque auctus benedictione cælesti, de virtute in virtutem feruidus in dilectione Domini properabat, donec raptus ab Archiepiscopo Treuitorum, Archidiaconatus officio sublimatus est. Vbi mirum in modum totus in Dei opere conuersatus, nihil sibi exhausti satis esse credebatur, vitæque iam huius exosus, his tantum, quos lucrificare conabatur, spiritum inuictum à quolibet seruabat.

Fit Archidiaconus S. Cunibertus.

Cap. 6.

Paucis postmodum elapsis annorum curriculum, Clerus & populus Agrippinæ Coloniae pastore proprio destitutus, virum Domini Cunibertum, iam in opere Dei exercitatum, ut sibi præesse deberet, cum vocibus, tum precibus implorauit. Nec difficile erat ista congestio de eo, qui prælagiebatur, quem & rex olim anxie expectatione promouere querebat, & omnis tripartita Gallia populus dignissimum, & verè plebi Dei necessarium prædicabat. Sola in eo repugnauit humilitas, cuius tamen ad hoc opus prædestinata simul & approbata fuit à Domino sanctitas. Tandem conuenientibus in vnum plebis destitutæ maioribus, maximoque sacerdotum & aliorum principum cœtu, ad eorum auxilium animis opibusque parato, fortissimum viri Dei pectus, charitati tantum cedere solitum, à propositi sui duritia emoluitum est. Sicque natus Dei Remedio Episcopo Coloniae successor electus, septimo Calendas Octobris gradum Episcopalis benedictionis ascendit. Deinde iam se talem tantumque cunctis exhibuit, ut nostra hoc facultas nequamquam possit euoluere, nè videamur maxima verbis vilioribus extenuare. Veruntamen de omnibus placet referre miraculum, quod in maximo sacerdotalis officij sacramento Dominus quasi speciale perfectionis eius indicium dare dignatus est: ex quo vitæ vel doctrinæ ipsius insignia non modò cognosci, sed & lucidissimè possunt agnosci: quauis sint alia, quæ non tam perspicaciter intendentibus videri possunt maiora.

Creatur Coloniensis Episcopus.

Cap. 7.

Quadam die dum singulare redemptionis nostræ mysterium, & solum infirmitatis nostræ remedium plenus Deo super mensam Dominicam, in basilica sanctarum Virginum immolaret, adstans Clerus & populus vidit columbam splendidissimam primùm hæc & illac per omnem ecclesiam circunvolitando vagari, deinde Pontificis insidere capiti: mox inde reuersam, & iuxta tumulum cuiusdam virginis, stupentibus simul & mirantibus vniuersis qui aderant, ab omnium oculis elapsam. Acclamatum est confestim ab omnibus, verè dignum hunc esse, qui ministraret Domino, sacerdotem, felicem fore Ecclesiæ Pastorem. Hinc ergo gemitus, illinc gaudia personabant. Vtrorunque enim materiam in signo, quod videbatur, habebant. Letabantur quidem se habere tanti meriti Pontificem, qui dignus esset edoceri & custodiri per piissimam sui Domini visitationem: flebant verò propter humani casus incertitudinem. Hanc ipsam metuebant se citius amissuros esse consolationem, vel potius quod dignam ipsius religiositati non admitterent imitationem. Comparentur nunc hæc duo, si placet, quæ proposuimus, miracula, vnum in pueritia, alterum in Episcopali perfectione monstratum, si fortè in his possit intelligi laudabilis & verè mirabilis esse vita sanctissimi Cuniberti. Scimus namque ex Evangelicis documentis, bis de cælo missum fuisse spiritum sanctum, semel super ipsum Dominum baptizatum in columbæ specie, semel super discipulos eius in ignis splendore. Et quid in signis illis, quæ super hunc virum demonstrata fuisse docuimus, nisi aduentus sancti spiritus, intelligendum est? Ab ipso enim innocentia simplicitatem habuit, quæ per columbam exprimitur. Nam & in illo diuino

Nora antiquitatis basilicæ vnde cum millium Virginum. Columba eius capiti insidet sacrificanti.

Matth. 3.

Act. 2.

URIVS

900
1000
RVIII
5

myfterio, quo columba fuper illum defcendit, Saluatoris noſtri typum exhibuit. Ab ipſo quoque zelum Dei, & famam bonorum operum longè lateque micantem accepit, quæ per luminis claritatem quiſque figurari non ambigit: & ipſe videlicet dum hoc fuper illum fuiſſet immiſſum, diſcipulorum adhuc trepidantium, & in conclauſi reſidentium ſimilitudinem exprimere potuit, quaſi ipſi tunc ſimul cum diſcipulis à Domino diceretur: Iam non dicam vos ſeruos, ſed amicos meos. Nam & ipſe poſt hanc viſionem mox à ſeruitute priſtina liberatus, ad opus Domini ſpecialiter expeditus eſt. Et iterum: Sic luceat lux veſtra coram hominibus, vt viderent opera veſtra bona, & glorificent patrem veſtrum, qui in calis eſt.

Ioan. 20.

Ioan. 15.

Math. 5.

Cap. 8.

Eccli. 11.

2. Cor. 1.

40. annos
vixit in epi-
ſcopatu.

Feliciter
decedit.

S

Hæc ergò gloriſicatio cum ſemper huius ſancti Pontificis bona opera ſubſecuta eſt, tum maximè, quandò omnis plebs, quæ vidit, dedit laudem Deo. Nec ipſum aſtiſtitem in Domino poſteà laudare trepidauit, velut per hoc prodigium iam fuiſſet ſecura illius interminationis, qua dicitur: Nè laudes hominem in vita ſua. Ipſe autem in omnibus his clauſo oſtio, nè quid humanæ laudi concederetur, intra cubiculum cordis ſui laudabat & gloriſicabat eum, à quo bona cuncta profuere no- uerat, vt poſſet dicere cum Apoſtolo: Gloria noſtra hæc eſt, teſtimonium conſcientiæ noſtræ. Sic igitur eſuriens & ſitiens iuſtitiam, factus eſt pacificus, & in omni- bus cordi ſui motibus rationi ſubiectus, vt ſpiritu tantum Deo ſeruiret, & portio- nem ſuam in terra viuentium totis niſibus appetere feſtinaret. Complertisquè de- mum feliciter quadraginta villicationis ſuæ annis, pridè Iduum Nouembris pe- ueniens ad diem lucis huius extremum, creatori ſuo ditandū bonis omnibus re- didit ſpiritum. Corpus autem eius, ſicut ipſe uiuens præceperat, poſitum eſt cum magna gloria in eccleſia ſancti Clementis, quam ipſe conſtruxerat: regnante Do- mino noſtro Ieſu Chriſto, qui uiuit & gloriatur in ſempiterna ſeculorum ſecula. Amen.

MIRACVLVM ILLVSTRE, AD SACRAS RELIQUI-
AS S. CUNIBERTI EDITVM, A SIGEVVINO
Archiepiſcopo Coloniienſi literis mandatum.

IN nomine patris & filij & ſpiritus ſancti, Sigeuinus diuina fauente clementia Coloniienſis Eccleſiæ Archiepiſcopus. Quū in omni tempore Deo ſit à nobis ſupplicandum intimè pro noſtris ce- rorumque Chriſtianorum erratibus, imploranda eſt tamen nobis Dei clementia ſtudioſus, quotiès mundi tangimur aduerſita- tibus: quatenus eas, quas iuſtè patimur, afflictiones in hoc ſeculo, gratuita Dei miſericordia mitigare, & à nobis auertere dignetur benignæ pietatis dono. Citiùs autem mitigabit in nos Deus iræ indignationis ſuæ, ſi in auxilium noſtrum ſanctos & electos ſuos humili perimus deuotione. Quod nos in aduentu ſancti Patroni noſtri Cuniberti eo die apertè probauimus, quum heu noſtris peccatis exigentibus, beatæ Dei genitricis Mariæ monaſterium in Gradibus, noſtris oculis comburi vidimus. Incipiebat enim eodem die & domus ſancti Petri ardere in parte orientali, ità vt aliqua eiufdem monaſterij parte combuſta, iam fratres & ciues vrbis in deſperationem veniſſent, & præ nimio quod imminet- bat incendio ornamenta iam abſtuliffent de templo. Adueniente autem congre- gatione ſancti Cuniberti, & dum corpus eiufdem ſanctiſſimi Patroni noſtri in do- mum ſancti Petri contra ignem gemendo & lachrymando deferrent, nobis qui ad- eramus intuentibus, ità (gratias Deo) euauit flamma & incendium à domo ſancti Petri, quòd verè comprobaret Dominus, per merita ſancti Cuniberti nos ab in- cendio illius periculo liberari. Vndè & nos exigui tantæ Dei bonitati ac ſancto Cuni- berto pro modulo noſtro reſpondere cupientes, ſcire volumus omnes noſtros fi- deles, tam futuros ſcilicet, quàm præſentes, qualiter ſequenti die, ſcilicet duodeci- mo Calendas Martij, dum corpus reportaretur prædicti Patroni, dedimus eidem Patrono noſtro pro remedio animæ noſtræ ad utilitatem fratrum, ibidè Deo mi- litantium, quicquid & c. Cui teſtes intererant Vuichmar Decanus maioris mona- ſterij, Hereman Præpoſitus, Arnolt Præpoſitus, Hetzell Præpoſitus, Thioderich Præpoſitus: Laici verò Gerart de Hoſtaden, Adolf de Berge, Vuichman Heirman Rater. Quod vt verius credatur, & in poſterum firmiter habeatur, hoc manuſcri- ptum indè fieri, ac ſigillo noſtro iuſſimus ſigillari. Actæ ſunt hæ traditiones Colo- niæ in

Sanctorum
inuocatio
quid præ-
ſtet.

Monasteriū
ad Gradus
Mariæ Co-
loniæ ardet:
itè S. Petri.

Inſigne mi-
raculum.